WASHINGTON DC

І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXIX. Ч. 125. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 3-го ЛИПНЯ 1962. 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JULY 3, 1962 No. 125. VOL. LXIX.

ВІЗИТА ПРЕЗИДЕНТА КЕННЕДІ В МЕХІКО ЗАПОЧАТКУВАЛА НОВУ ДОБУ ПРИЯЗНИ

Мехіко СиTі. — Президент Кеннеді разом із своєю дружиною в дні 1-го липня закінчив свою державну візиту в мехіканського президента Адольфа Льопеза Матеоса тим, що був присутній на Службі Божій в Ґвадалюпській Базиліці, яку відправив Архиєпископ Міґуель Даріо Міранда і Ґомез на інтенцію американських гостей. Пані Кеннеді поклала червоні троянди перед вівтарем Ґвадалюпської Матері Божої, патронки Мехіка і передала такі самі троянди Архиєпископові, який поблагословив троянди, заніс їх перед образ, а три з них передав дружині Президента. 200,000 осіб зібралися перед Базилікою, щоб попрощати американських гостей, які зараз по Богослужбі відлетіли до ЗДА, де були вже в неділю 1-го липня по полудні. Візита Президента ЗДА в Мехіко започаткувала нову добу приязни між обидвома країнами, як це виявили оваційні вітання американських гостей мехіканським народом.

В другому дні своєї візити, в суботу 30-го червня, президент Кеннеді втретє конферував із президентом Льопезом Матеосом, і після того видано спільний комунікат, в якому стверджується „нову еру порозуміння і приязни" між обома країнами. Перед цією заявою повідомлено про те, що ЗДА дадуть Мехіко $20-мільйонову позику на, як заявив Кеннеді, найважливішу ціль — кращий розвиток рільництва. Під час переговорів розв'язано теж і спірну справу вод ріки Колорадо, та вирішено, що всі спірні справи, які виринуть в майбутньому „будуть розв'язувані в дусі приязні", а то тим більше, що і ЗДА і Мехіко є в основі „об'єднані щодо таких вартостей, як оборона волі і особистої гідности". Але не вдалося узгіднити розходжень, які існують між ЗДА і Мехіко в справі Куби. Мехіко вважає, що комунізм на Кубі не є „сумісний із демократичними засадами", але це не є достатньою причиною до того, щоб можна було Кубу викинути з Організації Американських Держав. В суботу візита американського Президента виглядала, немов мехіканське народнє гуляння і молоді люди танцювали на вулицях, оваційно вітаючи американських гостей. Президент Кеннеді відвідав район нових мешкань, збудованих в рямках Союзу для Миру, який фінансують ЗДА. Кеннеді був захоплений новими будинками. Президент Кеннеді прибув із дружиною до Мехіко Ситі в п'ятницю 29-го червня, де його оваційно вітав один мільйон мехіканців, як він в'їздив із летовища до міста. Президент дякував за те щире привітання в промові під час другого сніданку, яке влаштував в пошану американських гостей мехіканський президент Льопез Матеос, кажучи, що „велика програма Союзу для Поступу є надією кращого майбутнього для цієї Західньої Півкулі. Довголітні мешканці мехіканської столиці не бачили такого ентузіястичного вітання, яке мав президент Кеннеді. Те саме говорять ті часописні репортери, які їздили з Президентом під час виборчої кампанії в 1960-му році, і які були з ним в Европі минулого року. Кеннеді їхав з Матеосом у відкритому авті вулицями міста, а на кождому будинку, в кождому виставовому вікні, на деревах, балконах і парканах навіть найбідніших домів були кольорові портрети американського президента. Президент казав, що „географія зробила ЗДА і Мехіко сусідами, традиція приятелями, економіка партнерами а конечність — союзниками у ‚великій програмі Союзу для Поступу".

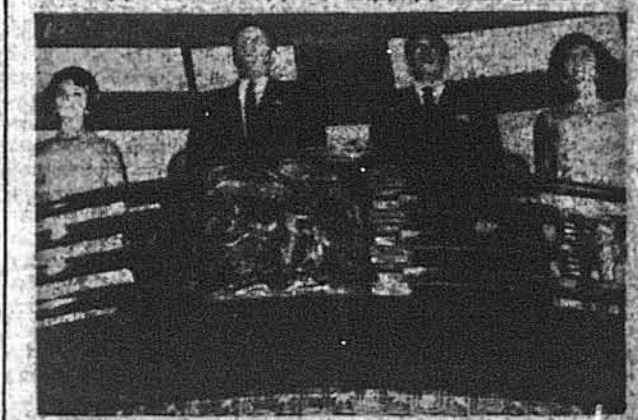
Секретар здоров'я Рібікофф резиґнує, бо кандидує на сенатора

Гартфорд, Конн. — Секретар здоров'я, виховання і добродійности Абрагам А. Рібікофф в цьому тижні має зрезиґнувати з свого становища, щоб могти на стейтовій демократичній конвенції, яка відбудеться 13 і 14 липня, кандидувати на становище сенатора. Рібікофф змагатиметься за кандидатуру на сенатора з конґресменом Френком Ковальскі, який кінчає другу каденцію в Палаті Репрезентантів. Рібікофф став губернатором в 1954 році, перемігши противника більшістю 3,200 голосів, а в 1958 році був перевибраний більшістю 246,000 голосів. В січні 1962 року він став членом кабінету президента Кеннеді, а тепер старається здобути пост сенатора який залишає сенатор Буш що, з огляду на свій стан здоров'я, відмовився старатися про перевибір.

ЗДА плянують 4-го липня пробну атомову експльозію на висоті 200 миль

Гонолюлю, Гаваї. — З урядових кол повідомляють, що в дні 4-го липня має відбутися пробна атомова експльозія на висоті 200-ох миль. Це має бути така сильна експльозія, що її буде видко на Гаваях, що є віддалені 750 миль від острова Джанстона, над яким має відбутися пробний атомовий вибух. Аеронавтична Адміністрація видала перестрогу, щоб люди на Гаваях не вживали тоді телескопів ані інших оптичних інструментів бо під час експльозії буде така сильна ясність, що може пошкодити очі. Хто бачитиме експльозію голими очима, той не є наражений на пошкодження зору. Ця експльозія перерве радіову комунікацію на Пацифіку на протяг 32-ох годин, бо вибух проб'є йоносферу.

ПРЕЗИДЕНТ КЕННЕДІ НА ВІДВІДИНАХ В МЕХІКО

З нагоди відвідин президента Кеннеді і його дружини в Мехіко, в столиці країни відбулися найбільші і найвеличавіші паради, включно з типовим мехіканським фолкльорним балетом. На фото: президент Кеннеді і його дружина в товаристві президента Мехіка Льопеза Матеоса і його дружини під час фолкльорного фестивалю.

Представники бизнесу і робітництва рекомендують зменшення податків

Вашингтон. — Торговельна Палата ЗДА 29-го червня звернулася з пропозицією до уряду якнайшвидше зменшити прибуткові податки, якщо уряд плянує збалянсований бюджет в 1963-му році, і якщо уряд хоче, щоб не було економічної знижки в найближчому році. Те саме пропонують і ліберальні демократи та представники зорганізованого робітництва. Торговельна Палата пропонує зменшити прибуткові податки всім категоріям платників податків, але найбільше мали б на цьому зискати корпорації та ті особи, які платять найвищі податки. Зменшення податків мало б бути не тимчасове, а постійне. Президент Торговельної Палати Г. Ледд Пламлі сказав на пресовій конференції, що податки мали б бути зменшені на $7,500,000,000. Інші економісти гадають, що треба б зменшити податки на $10 більйонів. Таку саму суму рекомендує і голова Спілки Автомобільних Робітників Волтер П. Рутер. Рутер пропонує зменшити податки тим особам, які мають найменші і середні заробітки. Зменшення податків якнайширшим колам платників податків, на думку Рутера, скріпить економіку.

Федеральний дефіцит 1962 року становить $7 більйонів

Вашингтон. — З департаменту скарбу повідомили, що дефіцит у фінансовому році, який закінчився 30-го червня ц. р., становить коло дол. 7 більйонів. Докладні числа прибутків і витрат федеральної скарбниці будуть відомі пізніше. Послаблений темп росту економічної активности в першому півроці цього року спричинив такий великий дефіцит в 1962-му році, і спричинить те, що і в 1963-му році буде дефіцит у федеральному бюджеті. І прибутки і витрати були на один більйон долярів менші, як передбачалося. Прибутки становили в 1962-му році — дол. 81 більйон, а витрати — дол. 88 більйонів. На 1963 рік передбачені є витрати в сумі дол. 93 більйонів, і такі самі передбачені прибутки, очевидно, якщо економіка буде розвиватися в такому темпі, як плянує уряд. Уряд передбачає в 1963-му році дефіцит у сумі дол. 4 більйонів, або навіть і більше, якщо в цьому році, або в першій половині 1963-го року будуть зменшені прибуткові податки.

Українці взяли участь у конґресі бібліотекарів Канади

Оттава. — Тут відбувся в днях 22-29 червня конґрес Бібліотекарів Канади, згуртованих у Канадійській Асоціяції Бібліотекарів, Онтарійському Бібліотечному Товаристві, Манітобському Об'єднанню Бібліотекарів і ін. В працях конґресу взяли участь і бібліотекарі - українці, що працюють в Оттаві — д-р Ю. Терич, д-р Боровик та ін. В нарадах групи бібліотечних ґрестів взяв участь проф. Рудницький як представник Міського Бібліотечного Комітету Вінніпеґу. В програмі конґресу був окремий концерт з виступом Осипа Гошуляка з Торонтонської Публічної Бібліотеки, що, крім італійських і інших оперних арій, з великим успіхом виконав „Ой, чого ж ти, дубе", „Ой, Дніпре" Фоменка й арію Тараса з опери Лисенка „Тарас Бульба". В програмі конґресу була м. ін. доповідь проф. В. Кірконнелла про неанґломовні публікації в Канаді, в якій досить багато уваги присвячено українським виданням у цій країні.

СОЮЗІВКА ВРОЧИСТО ПОЧАЛА ЦЬОГОРІЧНИЙ ЛІТНІЙ СЕЗОН

ОПЕРОВІ СПІВАКИ МАРТА КОКОЛЬСЬКА Й ІВАН ГОШ ТА АРТИСТ БОГДАН ПАЗДРІЙ ЗАПОЧАТКУВАЛИ СЕЗОН КУЛЬТУРНИХ ІМПРЕЗ, ЗДОБУВАЮЧИ ЕНТУЗІЯСТИЧНЕ ПРИЗНАННЯ ЧИСЛЕННОЇ ПУБЛИКИ

Союзівка, Керґонксон. — Минулої суботи і неділі, 30-го червня і 1-го липня, на цій оселі Українського Народного Союзу в Кетскильських горах почався формально цьогорічний літній сезон, що його зустрічає Союзівка новими удогідненнями для гостей, зокрема новим великим павільйоном, що збудований між клюбом „Веселка" і купальним басейном. Сезон започатковано рівночасно з інавґурацією сезону культурно - мистецьких і розваґових імпрез, що відбуватимуться кожної суботи. Програму інавґураційної імпрези виконали оперові співаки сопран Марта Кокольська і тенор Іван Гош, що своїми сольовими виступами і дуетами викликали ентузіястичне признання публіки. Майстром церемонії, що бавив численну публіку оригінальними дотепами, був артист українських театрів Богдан Паздрій. На початку імпрези гостей вітали головний предсідник УН-Союзу Йосип Лисогір та головний касир Роман Слободян. Між гостями був приявний і архітект Аполінарій Осадца, за пляном якого збудований новий павільйон. На програму мистецької імпрези концерту склалися народні пісні, оперові арії та, на закінчення, дует з опери „Запорожець за Дунаєм". Концерт відбувся в залі павільйону, а після концерту гості, зокрема молодь, танцювали при звуках оркестри „Амор" під вільним небом на великій плятформі, що становить дах павільйону. В неділю перед полуднем, як і в попередніх сезонах, всч. о. Любомир Гузар відправив Службу Божу, на якій були приявні не тільки гості Союзівки, але й численні українці з околиць.

ЗДА відкликають частину своїх військ з Сіяму

Вашингтон. — Департамент оборони повідомив тут в неділю, 1-го липня, що президент Кеннеді доручив, щоб 1,000 американських вояків морської піхоти із усіх 1,800, які перебувають в Сіямі (Тайленді) вернулися на свої кораблі. Відділи морської піхоти належали до тих 4,000 американських вояків, що були вислані до Сіяму на запрошення сіямського уряду 15-го травня ц. р. у зв'язку з комуністичною інфільтрацією до Сіяму з Ляосу. Департамент оборони повідомив, що евакуація вояків морської піхоти відбуватиметься поступово та що можуть бути відкликані також і дальші контингенти. Рішення відкликати частину американської морської піхоти з Сіяму наступило на передодні відновлення в Женеві конференції чотирнадцяти країн в справі Ляосу, яку перервано пів року тому. Конференція мала б тривати два тижні і на випадок досягнення відповідного порозуміння, там зібралися б міністри закордонних справ, щоб підписати договір. Президент Кеннеді наказав вислати американські війська до Сіяму тоді, як ляоські комуністи зламали договір про перемиря та почали нову атаку, щоб захопити в свої руки ввесь Ляос, що межує з Сіямом. Тепер, після порозуміння та встановлення коаліційного ляоського уряду, зменшилася ця загроза. Сіям належить до східньо - азійського оборонного пакту і американські війська були вислані до Сіяму в рямках того договору.

Америка хоче европейської співпраці в справі атомової зброї

Вашингтон. — З урядових кол повідомляють, що уряд ЗДА почав переговорювати з европейськими країнами в справі вирішення, як може вільна Европа співпрацювати із ЗДА в ділянці атомової зброї. В цій справі шукають нового „Пляну Маршалла" з 1947-го року, щоб можна було вирішити, яка могла б бути співпраця в ділянці атомової зброї між вільною Европою і ЗДА. Плянується дві розв'язки: або мали б створити об'єднану европейську атомову громаду, яка була б партнером ЗДА в цій ділянці, або мали б знайти іншу розв'язку цієї співпраці між вільною Европою і ЗДА. Труднощі лежать в тому, що ЗДА не хочуть допустити до того, щоб Англія і Франція зорганізували свої окремі атомові збройні сили, бо тоді національні кола в Західній Німеччині домагалися б, щоб і Німеччина могла в противагу розбудовувати свою власну атомову збройну силу. ЗДА воліли б, щоб всі збройні атомові сили Европи творили одну цілість, без державних признак. Але така розв'язка цієї проблеми натрапляє на труднощі, бо треба б тоді тісно об'єднати продукцію атомової зброї в Европі, не тільки в наукових і технічних секторах, але також і в людському матеріялі, щоб вишколені були у користуванні атомовою зброєю вояки різних европейських держав, а не тільки Англії і Франції. Це можна б найлегше осягнути тоді, коли б збройні сили всіх европейських держав творили одну об'єднану одиницю.

Шпигун Соблен лежить в шпиталі в Лондоні, поранивши себе під час лету до ЗДА

Лондон. — Засуджений до досмертної кари тюрми за шпигунство під час війни в користь СССР д-р Роберт А. Соблен, був виданий ізраїльським урядом на домагання ЗДА, і в дні 1-го липня його везли з Атен, куди його відставили з Ізраїлю, до ЗДА. По дорозі в'язень підрізав собі жили на лівій руці і поранив себе в живіт так поважно, що треба було в Лондоні передати його до шпиталю. Його стан був серйозний, але після трансфузії крови стан 62-річного пацієнта дещо поправився. Д-р Соблен втратив був майже одну літру крови. З Собленом летів судовий урядовець ЗДА, але в'язень не був під час лету під наглядом поліції, і тому він міг пробувати відібрати собі життя. З Собленом летів і один ізраїльський лікар, бо ізраїльський уряд зарядив, щоб недужий на пістряк крови в'язень мав під час подорожі до ЗДА лікарську опіку. Соблен летів на ізраїльському літаку, на якім були ще крім нього 160 пасажирів, що верталися з прогульки до Ізраїлю. Соблен підрізав собі жили за допомогою ножа, яким себе зранив у живіт. Міністер внутрішніх справ Ізраїлю Моше Гаїм Шапіро зарядив вивезти Соблена тому, що він незаконно прибув до Ізраїлю. Греція і Велика Британія були поінформовані про лет Соблена і видали зарядження, щоб він не міг висісти в їх країнах.

Екзильні журналісти відвідали Берлін

Мюнхен (вл). — В минулому тижні організував Союз Вільної Преси (Мюнхен) поїздку екзильних журналістів до Берліну, щоб там на місці на власні очі побачити нові нелюдські вияви московської аґресії та запізнатися з проблемами розділеного високим муром і колючими загородами німецького столичного міста. У поїздці взяли участь 25 східньо-европейських журналістів та публіцистів, в тому числі 4 українці. Керівником групи був українець, Володимир Леник, що є тепер президентом Союзу Вільної Преси. Під час дводенного перебування у західніх секторах Берліну відвідали екзильні журналісти різні місця большевицького муру, оглянули місто, взяли участь у різних прийняттях, які були влаштовані на честь делеґації міським сенатом Берліну чи іншими офіційними установами. З Берліну відлетіли екзильні журналісти до Бонну, де Союз Вільної Преси дав прийняття німецьким і чужинецьким журналістам, а відтак члени групи, що була в Берліні, як також представники Управи Союзу Вільної Преси, були прийняті міністром Всенімецьких справ Лємером. Поїздка до Берліну і Бонну були влаштовані Союзом Вільної Преси в рямцях святкування 15-ліття діяльности цієї організації екзильних журналістів. В дальшій програмі святкувань були влаштовані у Мюнхені великий міжнародній концерт, відчит німецьких і екзильних журналістів, прийняття у посадника міста Мюнхен та інші імпрези. У концерті взяли участь мистці різних національностей з Східньої Европи, в тому числі українські танцюристи і солістка, молода співачка з Филядельфії, яка удосконалює свій голос у Штуттґартській Консерваторії, Оксана Совяк. Панна Совяк здобула собі признання публіки, що складалася також з різних національностей. Мистецькі критики не знаходили слів похвали для нашої співачки. Ще більше захоплення викликала вона у своїх земляків. Українські народні танки виконав з успіхом танцювальний пластовий гурток. З нагоди святкування Союзу Вільної Преси прибули до Мюнхену також представники екзильних журналістів з Франції, Скандинавії, Еспанії, Італії і Австрії. На спільних засіданнях вирішили вони створити в Европі Федерацію Екзильних Журналістів.

НАСЕЛЕННЯ АЛЬЖИРУ ОДНОДУШНО ГОЛОСУВАЛО ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ

Альжир. — В неділю 1-го липня в Альжирі відбулося голосування - плебісцит в справі дальшої долі цієї країни, яка від сімох з половиною років веде відкриту боротьбу проти Франції за свою незалежність. Перші підрахунки голосів в понеділок, 2-го липня рано виявили недвозначно, що все населення Альжиру, однаково мусульмани, як і европейці, бажають незалежности, в співпраці з Францією. Голосувало понад 70 відсотків з усіх п'ять мільйонів управнених до голосування, при чому 2,605,203 голосів, себто 99.6 відсотків віддано за незалежність Альжиру і тільки 6,732 голоси було проти незалежности. За незалежність Альжиру в співпраці з Францією голосували поголовно також і европейці, хоч багато з них здержалися від голосування. Голосування відбулося мирно і без будь-яких заворушень. Після голосування альжирці-мусульмани танцювали з радости на вулицях, обнімаючи европейців. Тільки в Орані прийшло до малої перестрілки. Франція приготовляється до формального проголошення Альжиру та передачі влади, що закінчить 32 роки французького панування в тій її дотеперішній африканській колонії. Проте, труднощі Альжиру на цьому ще не закінчаться, з уваги на суперечності між самими альжирцями. Справа в тому, що самі альжирці поділені на дві антагоністичні групи, які себе взаємно поборюють, виступають рівночасно проти провізоричного альжирського уряду з прем'єром Бен Хеддa на чолі. Це є віце-прем'єр провізоричного уряду Мохаммед Бен Белля та генеральний штаб Національної Визвольної Армії. До речі: уніформи цієї армії вперше появилися на вулицях Альжиру під час голосування в неділю. Франція плянує передачу влади альжирському урядові негайно при допомозі т. зв. Перехідної Екзекутивної Ради, що має приготовити вибори до першого національного альжирського парляменту. Очікується, що всі члени провізоричного альжирського уряду, за винятком віце-прем'єра Бен Белля, негайно прийдуть до Альжиру та співпрацюватимуть з Радою. Тим часом, як альжирці самі організуватимуть свою адміністрацію, владу виконуватимуть дальше французи. Але, негайно після офіційного проголошення висліду референдуму і рівночасно проголошення незалежности Альжиру почнеться евакуація французьких військ, початково з прикордонних районів, а опісля із країни. Альжир, після довгого чужого володіння та кривавої боротьби проти нього стає нарешті незалежною державою та займе своє місце між вільними і суверенними націями світу.

Рванда і Бурунді — дві нові незалежні держави в Африці

Усумбура, Бурунді. — Дотеперішня бельгійська колонія Рванда-Бурунді перемінилася в неділю, 1-го липня, в дві незалежні африканські держави: Рванда і Бурунді. Територія ця була під владою Бельгії від 1923-го року, як мандат Ліґи Націй і від 1946-го року як мандат Організації Об'єднаних Націй. Піднесення прапорів двох нових незалежних країн на місце дотеперішнього бельгійського та передача влади відбулося спокійно, не тільки без війни, як це було в Конґо, але й з участю бельгійських військ в парадах незалежности, що їх влаштувало населення столиці Рванди, Кіґалі. Рванда стала незалежною республікою, а Бурунді суверенним королівством. Бельгійські представники, передаючи формально владу урядам унезалежнених країн, заявили готовість Бельгії дальше з ними співпрацювати та допомагати їм у їхньому розвитку.

Німецький міністер оборони заявляє, що він є жертвою совєтських наклепів

Бонн. — Німецький міністер оборони Франц Йосиф Штравс заявив на пресовій конференції 1-го липня, що він зовсім не думає резиґнувати із свого становища тому, що його почали очорнювати в СССР. Штравс заявив, що перехоплені совєтські агенти зізнали, що в СССР плянують очорнювати його особу, щоб його скомпровітувати. Ці совєтські напади починають використовувати в Німеччині політичні противники міністра Штравса, які домагаються слідства в цій справі і поставили відповідний внесок в парляменті. Штравса оскаржують в тому, що він мав бути вмішаний в аферу військових будов, які заплянували ЗДА на терені Німеччини. Ця афера ще не є вияснена, і вона може причинити впадок теперішнього уряду канцлера Аденауера.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Кеннеді** 28-го червня збільшив федеральний бюджет на 1963-ий рік на $1,-232,000, зажадавши від Конґресу $850,000 для Наукового і Технологічного Уряду, який створено 8-го червня цього року, і $382,000 на цивільну адміністрацію на острові Рюку.

● **У зв'язку з конфіскатою** $100,000 кавції д-ра Роберта А. Соблена, який втік із ЗДА, і не з'явився в суді, щоб відбувати досмертну кару в'язниці, часописи пригадують, що вже 5 інших американців втратили були кавцію, не явившися в суді. Між ними є Гергард Айслер (кавція $23,500), який втік до Німеччини і чотири заарештовані комуністи Гас Голл, Роберт Томпсон, Генрі Вільсон і Ґілберт Ґрін, яких поліція пізніше була заарештувала.

● **Секретар рільництва** Орвілл Л. Фріман, зізнаючи в Сенатській Підкомісії, признав, що ним очолюваний департамент поробив деякі помилки в справі обманця з Тексасу Біллі Сола Естеса, і Фріман бере на себе відповідальність за те, але секретар рільництва твердив, що ті помилки його урядовців не спричинили жадних матеріяльних втрат державній скарбниці.

● **В 1961-му році** було у ЗДА 4,752,000 бизнесових підприємств, на 30,000 більше, як в 1960-му році.

У СВІТІ

● **В Совєтському Союзі** дальше недописує продукція м'яса і молока та масла. „Правда" подала промову члена Президії КПСС Ґенадія Воронова, виголошену на засіданні, що відбулось на Кремлі під проводом Хрущова. Воронов, ніби рільсько-господарський „спец", твердив, що в першій половині цього року продукція молока була в різних областях і повітах корінної Московщини на 23 до 30 відсотків нижче приписаної норми, а продукція м'яса на 28 до 40 відсотків нижче норми, поставленої большевицькими плянувальниками.

● **Японський князь** Маругіто Гіґашікуні, вуйко імператора Гірогіто і перший прем'єр після другої світової війни, заскаржив до суду установу, що адмініструє цісарським маєтком, вимагаючи повернення йому реальности в південній дільниці Токіо, що її він мав під кінець останньої війни та яку ніби дарував йому цісар. Адміністрація цісарським маєтком виправдується, що та реальність є власністю держави, а не цісарської родини.

● **Число членів Об'єднаних Націй** зросте в першому тижні липня до 106. Генеральна Асамблея прийняла в минулу середу 96 голосами проти 0 резолюцію про покликання до життя двох нових африканських держав, Республіки Рванди і королівства Бурунді, рішивши водночас 103 голосами, що ті дві держави треба буде негайно прийняти до Об'єднаних Націй. Альжирська Республіка, яка, мабуть, буде проголошена теж в першому тижні липня, стане вірогідно 107-им членом Об'єднаних Націй.

● **У Москві** зійдеться нове заарранжоване комуністами збіговище, яке буде називатись Світовим Конгресом для генерального роззброєння і миру. Відкриють тай „конґрес" 9-го липня ц.р. і Нікіта Хрущов вже заповів, що виголосить тоді велику політичну промову.

● **Французькому генералові** Раулеві Салянові, якого 23-го травня ц.р. засуджено на досмертну в'язницю за командування Тайною Військовою Організацією, грозить новий суд за комунікування і видавання доручень цій підпільній терористичній організації вже з в'язничної келії. Президент де Голь, який призначив був мішаний військово-цивільний суд, що судив Саляна, розв'язав той суд після згаданого присуду та призначив інший. Де Голь і широка опінія були обурені, що ген. Саляна не засуджено на смерть.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates:: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Торгівля і політика

Колись британський прем'єр - міністер Лойд Джордж виправдував перший торговельний договір з большевиками заявою, що „торгувати можна й з канібалами", але насправді в новітніх часах торгівля, як одна з головних ділянок економіки, найтісніше пов'язана з політикою. Відомо, що погрози Хрущова „угробити" Захід оперті на твердженні Маркса, що капіталістична система кінець - кінцем мусить збанкрутувати, і на доказ цього Хрущов твердить, що СССР „наздожене і пережене" Америку в продукції „на голову населення".

Саме останні місяці завдали нищівного удару цим комуністичним теоріям і пророцтвам, виявивши, з одного боку, могутній розвиток західньої економіки в усіх її ділянках, а з другого — банкрутство комуністичної системи, яке на 45-му році свого існування в корінній Московщині позначується браком засадничих харчових продуктів і предметів першої потреби. Це діється у той самий час, коли в ЗДА треба витрачати річно 365 мільйонів долярів на саму лише консервацію харчових надвишок, коли уряд мусить платити фармерам, щоб вони зменшували засівну площу.

Могутній здвиг західньої продукції і торгівлі тісно пов'язаний із надзвичайним успіхом економічного експерименту, що його шість західньоевропейських держав розпочали 25-го березня 1957-го року, підписавши в Римі договір про заснування Европейської Економічної Спільноти. Ця організація, яка незабаром після того здобула собі популярну назву Спільного Господарського Ринку, стала за п'ять років свого існування потугою, що може змонополізувати торгівлю на всьому терені Західньої Европи. Внаслідок цілого ряду координаційних і уніфікаційних заходів, кошти західньоевропейської продукції сильно обнизились, зросли продукційні капітали, а з ними й кількість варстатів праці, зникло безробіття, на очах піднісся добробут населення. Ця економічна революція в Західній Европі примусила Британію розпочати переговори про вступ до того економічного бльоку. Водночас диктус вона Америці достосувати свою митну систему, щоб не втратити західньоевропейського ринку збуту.

Це нелегка справа, бо американський промисл і робітничий світ стривожені заливом Америки західньоевропейськими продуктами поруч із ще дешевшими японськими. У цій ситуації Президент зажадав уділити йому широкі повновласті для таких змін митних тарифів, які будуть потрібні у зв'язку з переговорами із представниками Спільного Господарського Ринку. Уділення таких повновластей Палатою Репрезентантів в минулий четвер великою більшістю 298 голосів проти 125 саме і є перемогою такого реалістичного підходу до справи. До цієї перемоги у великій мірі причинився заклик колишнього президента Айзенгавера, який підійшов до цієї справи з погляду державного, а не партійного інтересу. Річ у куди ширшому аспекті, як тільки торгівля З'єдинених Держав і Спільного Господарського Ринку. Річ у тій економічній співпраці Америки й Західньої Европи, яка ще могутнішим зробить вільний світ і яка остаточно переконає комуністичних ватажків, що абсурдом є думати про їх панування у цілому світі.

Болючі втрати

Упродовж минулого тижня природня смерть проф. Володимира Січинського в Америці і в не виснених ще обставинах трагічна смерть проф. Олександра Юрченка в Европі завдали українській спільноті й українській науці великі втрати, що їх навряд чи можна заступити. Обидва Покійники, хоч виросли в різних умовинах і працювали в різних ділянках, визначалися винятковими здібностями, величезним знанням і подивугідною творчою енергією. Їхній вклад в український розвиток імпозантний своєю кількістю і якістю. А все ж таки він міг би бути куди більший, якби ми, українська спільнота, доцінювали вартість творчих одиниць і краще дбали про створення таких обставин, в яких ці вартості могли б повністю проявлятися.

Це не нова тема, але тим вона й болючіша. За останні не повні два десятки років від часу закінчення другої світової війни, від часу масовогоісходу українців з рідної, пошматованої війною та закутої окупантом-ворогом землі, на чужих цвинтарях виросло багато українських могил, між ними десятків осіб, імена яких записані в історії. І при кожній такій сумній нагоді виникає те саме питання: скільки і яких нових вартостей могли ці покійники залишити, якби вони мали на те сприятливіші обставини?

Чи можна цьому зарадити, чи можна ці обставини поліпшити бодай для тих, що ще є між нами, і тих, що прийдуть після них? Думаємо, що так. Очевидно, ми маємо багато всіляких потреб, наша суспільність переобтяжена безліччю всіляких збірок, і кожна з них має свою добру ціль. Але пожертви на цілі наших наукових установ: Наукового Т-ва ім. Шевченка і Української Вільної Академії Наук не займають ще того місця, яке їм належалося б.

Тим то й смерть кожного нашого науковця є для нас, як спільноти, подвійно болючою втратою. Багато з тих, що відходять, не змарнували свого життя і своїх талантів. Але ми, як спільнота, змарнували неповторну нагоду це життя і ці таланти повністю використати. Це відноситься й до покійних проф. Володимира Січинського і проф. Олександра Юрченка, які заслужили собі на вічну пам'ять між нами.

Вакації

Почався липень, а з ним і вакаційний час. Знову залюднилися наші вакаційні оселі, знову заповнилися дітворою і юнацтвом пластові, сумівські та мунівські табори, знову нетерпляче очікуватимуть кінця тижня ті, що працюють. Навіть машина потребує перерви, щоб справно функціонувати. Тим більше потребує бодай короткого відпочинку людина. Тому важливо, щоб вакаційний час, скільки б його кожний з нас не мав, добре був використаний для відпочинку та відсвіження сил.

При цьому, в наших обставинах, не треба забувати й про наші громадські зобов'язання. Бо як наш власний організм потребує поживи також і під час вакацій, так і наша громада не повинна спати у вакаційному періоді. Перше, що стоїть у нас на порядку — крім вакаційних зайнять та розваг — це Тиждень Поневолених Націй від 15 до 21-го липня. Вакаційний час добре надасться на збільшення нашої організаційної активности, на посилення наших зв'язків з американськими співгромадянами.

Вакаційний час у далеко більшій мірі, ніж будь-який інший, створює сприятливі обставини не тільки для заслуженого хвилевого, але й для незаслуженого вічного спочинку. До цього причиняються посилений автомобільний рух на всіх великих і малих дорогах, необережність з водою та сонцем і багато інших причин. Респектування закону, збільшена обережність старших і опіка над молодшими — єдиний рятунок від нещасливих випадків. І про це ми мусимо пам'ятати під час вакацій.

ПІКЕТУВАННЯ БІЛОГО ДОМУ

Як відомо, резиденцію Президента ЗДА у Вашингтоні, Білий Дім, іноді пікетують особи або й цілі групи громадян цієї країни, здебільша лівих або пацифістичних переконань. Теоретично кожному дозволено чинити таку політичну екстраваганцію, але — при збереженні деяких основних норм, щодо яких приписи вашингтонської поліції не мають вийнятку. На цю тему один американський журналіст подав аматорам такого „спорту" ось як пораду: „Купи собі добрі черевики, вибери погідну днину, але уважай, щоб не попасти в конфлікт з деякими засадами доброї поведінки біля Білого Дому".

Ось деякі норми, які зобов'язують усіх без вийнятку пікетувальників біля резиденції Президента. Не вільно задержуватися на одному місці, приставати або сідати біля Білого Дому. Не вільно співати, ставати на коліна, щоб виголосити молитву за „мир" або іншу високу справу. Свого часу, після засудження на смерть атомових шпигунів, — подружжя Розенберґів, — духовник з Північної Каролайни на знак протесту тричі намагався молитися вголос за „невинно засуджених". І тричі забирала його поліція в холодну.

Пікетують Білий Дім сотки людей, часто й високопоставлених. Пікетувала свого часу жінка відомого мільйонера-совєтофіла, Сайруса Ітона. Вона очолювала групу жінок, приналежних до пацифістичної організації. Кілька днів відбувалося пікетування, головною ціллю якого було: дістатися на авдієнцію до Президента. Нічого з того не вийшло, і пані Ітон пошилася в дурні. Пікетував одинцем Білий Дім д-р Л. Павлінґ, відзначений нагородою Нобеля. Це було недавно, під час міжнародного з'їзду нобелістів у Вашингтоні. Він протестував з нагоди відновлення американцями дослідних атомових вибухів. Увечері того самого дня він був прийнятий президентом Кеннеді на спеціяльній авдієнції, але — разом з іншими його колегами, відзначеними нагородою Нобеля.

В лютому цього року понад п'ятсот студентів з різних частин ЗДА протестували перед Білим Домом з нагоди відновлення атомових спроб. Тому, що був дуже холодний день, президент Кеннеді звелів почастувати перемерзлих юнаків гарячою кавою...

Свого часу президент Айзенгавер мав добру нагоду раз назавжди заборонити такі аномалії перед президентською резиденцією, але, щоб зберегти основні принципи демократії цього краю — відмовився підписати ухвалений Конґресом закон про заборону таких демонстрацій. Проте, кожночасний господар Білого Дому має право усунути пікетувальників на той час, коли він приймає у себе визначних закордонних гостей або дипломатів. При таких оказіях лінія пікетувальників має бути пересунена на 500 стіп від головних сходів Білого Дому. Практично „немає сенсу" пікетувати з такої віддалі. Така сама віддаль зобов'язує пікетувальників, що хочуть виявити свій протест перед амбасадами або дипломатичними представництвами чужинецьких країн, акредитованих у Вашингтоні.

Також заборонено пікетувальникам розкидати або роздавати свою літературу, носити транспаренти, прапори тощо. Вони мусять крокувати нормальним вуличним темпом, не затримуючись ані на хвилину. В противному разі підпадають під параґраф закону про „заколотників вуличного руху". І тоді їх забирають на поліційну кватиру, де вони мусять заплатити грошову кару — за порушення вуличних приписів.

Отже — пише іронічно американський журналіст — пікетування Білого Дому дуже легка справа, тільки треба знати відповідні норми й форми...

Є. Т.

ЧИ МОЖЕМО ДОЗВОЛИТИ СОБІ РОЗЗБРОЄННЯ?

У той час, коли в Женеві відбувалися наради в справі роззброєння, багато людей задумувались над питанням: „Чи можемо ми дозволити собі роззброєння? Як відіб'ється роззброєння на господарстві країни, як відіб'ється воно на робітництві, на промисловцях, на професійному воякові?"

Мета женевських нарад — цілковите і загальне роззброєння — ще далеко не осягнена, і дуже мало хто вірить, що її буде осягнено. Але вже настав час державним діячам вирішити, яких заходів треба вживати, щоб перебудувати ввесь порядок життя, всю працю й економіку країни, якщо доведеться припинити масове виробництво засобів оборони.

Подаємо деякі з дуже важливих питань: Чи не призведе роззброєння до депресії? Чи не збільшиться безробіття? Чи не станеться катастрофи на біржі? Відповіді на всі ці питання залежать від того, як добре американці засвоїли собі науку минулих 30 років, років другої світової війни і повоєнної демобілізації.

Очевидно, що плянувати треба так, щоб можна було безболісно перебудувати промисловість і перевести робітників на виробництво невоєнної продукції. Зниження видатків на оборону, навіть якщо воно буде розподілене на багато років, являтиме собою проблему для величезного числа промислових підприємств, робітників і громад.

Цікаво, що більшість із цих проблем, з погляду економістів, мало чим відрізняється від проблем, які вже стоять перед господарством країни у зв'язку з швидким розвитком технології. І більшість заходів, потрібних для розв'язання цих проблем, як ось, наприклад, розширення системи забезпечення від безробіття, розширення системи інформації про можливість праці і розвиток програми перекваліфікації та переміщення робітників — все це конче потрібне вже тепер, незалежно від того, якої форми прибере економіка країни.

Якщо Хрущов справді думає так, як говорить, що американці більше цікавляться прибутками, ніж заходами уряду в справі роззброєння та миру, то він дуже помиляється. Ми знаємо, що багато робітників, підприємців, власників акцій будуть змушені змінити працю або зазнати втрат, якщо з урядового бюджету випаде стаття видатків на оборону. Як народ у цілому, ми розуміємо, що в зв'язку із роззброєнням можуть виникнути значні труднощі для багатьох робітників і корпорацій.

Проте, американський народ пам'ятає те почуття, коли 1945 року демобілізовано мільйони молодих людей і коли воєнна економіка переведена була на економіку розквіту і миру. Тоді також треба було здійснити багато нових заходів і перебудов. Але досвід показав, що турботи про прибутки не можуть перешкодити національній політиці і найменше основній теперішній меті — роззброєнню та забезпеченню миру.

Загалом, як видно, існує переконання, що економіка ЗДА не так уже залежить від роззброєння, щоб уряд не зміг розв'язати проблем, що можуть постати у зв'язку із роззброєнням. Проблеми ці можуть бути розв'язані розумним і твердим урядовим керівництвом. І більшість з нас визнає, що звільнення від тягарів озброєння дасть змогу використати робітників, тобто робітну силу, і ресурси країни для нових можливостей, що про них досі ми не могли й мріяти.

Американська Рада

А. Заплітний

СВІТОВА ДЕРЖАВА

II

А тепер пригляньмося до двох кандидатів на творців майбутньої світової держави, ЗДА і СССР, і на можливі їхні шанси зреалізувати цей грандіозний задум.

Якщо йде про вільний світ і про його репрезентанта ЗДА, то їхній військовий, людський і матеріяльний потенціял далеко більший, як в СССР. Якби йшло про матеріяльну сторону і тільки вона була б вирішальною, то можна бути спокійним, що не буде ані атомової війни, ані совєтського видання світової держави. Одначе, з великим неспокоєм доводиться спостерігати деякі дуже загрозливі явища, які не дають вільному світові можливости розвинути всі свої сили і здобутися на творчу візію сучасного і майбутнього.

Дефетизм серед інтелектуалів і професорів університетів шириться щораз більше. Пацифісти вже одверто проголошують повну і беззастережну капітуляцію. Наявністю цих проявів можна пояснити постійний зовнішній ріст совєтської потуги, яка не має основи ні в своїй внутрішній силі, ні в своєму культурному багатстві.

ЗДА, що наприкінці другої світової війни мали неперевершену мілітарну, матеріяльну і моральну силу, мали до того ж монополь на атомову зброю, протягом кількох років докотилися до того, що визнали Совєтський Союз як рівного собі антагоніста на світовій арені. Подібного випадку не записали ні давніші, ні новіші літописці. Потуга Англії від половини 18 ст. до 1939 року була в порівнянні з сучасною потугою ЗДА далеко меншою, але Англія зуміла протягом майже двох століть відстоювати своє перше місце і свій вирішальний голос у світовій політиці, зуміла ударемнити задуми Наполеона та Вільгельма II і здобути геґемонію над цілим світом.

Правдивим буде ствердження, що ЗДА не мали великої охоти перебирати ролю провідника вільного світу, і що вони повільно до цієї ролі звикають. Вони також ніколи не гонилися за гомінкою славою на полі бою, але прагнули осягнути точно означені цілі, які вже реалізували. Кайзер Вільгельм II, Гітлер і японці перерахувалися, прийнявши брак показової муштри і зверхніх ознак мілітаристичної постави американської армії за ознаки її слабости і нездібности справитися з добре вимуштруваними німецькими та японськими арміями.

Якби сьогодні населення ЗДА мусіло рішати, чи капітулювати і віддати свою долю в руки Москви, чи воювати, то можна твердити, що більшість його вибрала б війну з усіми можливими жертвами.

На щастя людства, також СССР має багато слабих ланок, які з дуже невеликим трудом і риском тримають величезне тіло імперії. Наведемо найважливіші, які нерозривно пов'язані з совєтською системою або які випливають з форми правління в тій державі. Ними є передусім тоталітаризм, який бере під свою контролю всі справи своїх підданих, і абсолютизм, який всі вирішення залишає за одною людиною або за дуже малим гуртом осіб. Така система вимагає дуже великих зусиль, щоб вдержати населення в покорі. Кожне послаблення тиску державної машини може викликати катастрофічні наслідки. Ніде так не бояться революції, як в деспотіях, і комуністична практика правління в московській стилізації є найбільш відразливою та противною людській природі.

Сучасний СССР є до того найбільшою і єдиною тепер у світі колоніяльною державою. Хоч колоніялізм в цілому світі вже пережив себе, цей анахронічний пережиток став ціллю і змістом совєтської імперії. Не-російські народи завжди відчувають своє колоніяльне положення, тобто чужу владу та господарський визиск, і чекають нагоди, щоб скинути ненависне ярмо.

Цікаві спостереження провів у зв'язку з цим А. Тойнбі у своїй „Науці історії" десять років тому. На Сході Европи, — пише він, — росіяни вже яких 200 років мають таку саму злу репутацію у своїх сусідів, як її мали в очах азійського та африканського населення „франки", тобто европейці, які мали свої колонії в Азії та Африці. Якщо можна було ще зрозуміти почування народів Азії і Африки до европейців, бо їх розділяла різна расова приналежність, релігія, культура і влада, то росіяни мали діло з народами білої раси, крім визнавців ісламу, переважно з народами такої самої християнської релігії, а якщо йде про сербів, болгарів і румунів, також православної віри. То що тоді є причиною цієї „непопулярности" Росії? Нестерпна жадоба панування у росіян — каже англійський історик — привела до того, що Росія тримала й тримає всі сусідні народи тільки голою фізичною силою, без найменшої надії втримати їх засобами культури і ідеології.

Кілька років пізніше Ганс Кон зробив закид, що Тойнбі недоцінює відосередніх тенденцій не-російських народів, а зосібна найбільших, серед них, українців і мохаммедан, хоч він добре знає про глибокий антагонізм між ідеологією марксизму і націоналізму; що він не підкреслює західньої орієнтації українців і балтійських народів, які уважають себе радше за причілок Заходу проти Москви, як московський проти Заходу.

Відповідаючи всім своїм критикам, англійський історик не поминув і цього закиду, додавши до своїх попередніх тверджень такі речення: „Навіть українці, які є в руській підгрупі (разом з білорусинами і великоросами — А. З.), піднесли зброю проти панування великоросів. Цей крок не був тільки протикомуністичним, але був направленим проти всякої Росії. Всі ці народи переконані, що їхня культура вища, як культура росіян, і не мають охоти черпати здобутків західньої цивілізації з російських каналів, але хочуть брати їх прямо із західнього джерела" (А. Тойнбі „Наука історії" том 12, ст. 542 - 543).

Ми навели дещо ширше погляди цього визначного історика, бо він в науковий спо-

(Закінчення на стор. 3-ій)

ГОЛОС ЧИТАЧА

Ще про дрогобицьку револьту у 1919 р.

Прочитавши у „Свободі" (18 і 19 травня ц. р.) спомин д-ра Юліяна Рабія про револьту в Дрогобичі в 1919-му році, як уродженець Дрогобиччини і свідок тих подій, справляю деякі неточності.

Називаючи різних осіб, автор пороздавав їм функції, яких вони в дійсності не виконували.

Моєю метою є порушити дві найбільш суттєві справи, а саме — виявити дійсних провідників дрогобицької револьти і поінформувати читачів про т. зв. „Вітиківську республіку".

Незаперечним є фактом, що на наших тилах запанували в той час нездорові відносини, викликані завеликою кількістю старшин по різних військових установах, їх не зовсім коректною поведінкою та пригнобленими настроями громадянства після невдалого наступу під Вовчухами. Це використали різні типи на спілку із поворотцями з російського полону.

На підставі узгіднення з колишніми мешканцями Дрогобича, які добре ті часи пам'ятають, подаю прізвища головних рушіїв тих подій у Дрогобичі. Це були: Вовк, Матковський, Сов'як і Шипайло. П. Рабій не згадує жадного з них. Провідниками бунту поробив він звичайних грабіжників, приловлених на гарячому вчинку і за присудом польового суду розстріляних.

Дрогобич, який був тоді осідком рафінерій нафтового басейну Борислав - Тустановичі - Мразниця, потребував окремої установи, що перейняла б під свою контролю всі припаси нафтової ропи та її перетворів і не дозволила б на приватну торгівлю ними. Припаси ті, як і біжуча продукція, мали служити за матеріяльну базу для нашого Уряду і Армії. Так постав нафтовий комісаріят, що його очолювали: д-р Володимир Бірчак — учитель місцевої гімназії, Іван Калинович — поштовий урядовець в Бориславі, і Семен Вітик, колишній посол до австрійського парляменту. За політичними переконаннями два перші належали до Української Національної Демократичної Партії, останній був соціяліст. Не відповідає теж правді твердження, що пок. Вітик мав ґвардію, зложену з польських робітників - соціялістів.

Критику діяльности нафтового комісаріяту доводилось чути доволі часто давніше, ба, чується її ще й тепер. Чи вона правильна? Чи справедлива? Чи можна винуватити людей за те, що, без фахового знання і купецького досвіду, взялися за діло і вели його як уміли? На мою думку, вина тут за Держ. Секретаріятом, що мав доволі часу, щоб вглянути в діловодство Комісаріяту, усунути недотягнення, якщо такі були, і замінити людей фаховим персоналом. Влада потрапила зліквідувати „револьту" впродовж 24-ох годин — чому ж не могла собі дати ради з трьома людьми?

Не маю наміру нікого боронити. Назвав тільки речі по імені, вважаючи, що правда, іноді навіть гірка, знайде відповідний відгук у громадянства, яке має вироблене чуття самокритицизму.

Григор Терлецький

Шикаґо, Ілліной.

М. Терлецький

Ярослав під час німецької окупації

(3)

Зорганізовано хори, серед яких декілька було справді добрих, як от хор „Боян", хор в Рішковій Волі, в Ляшках. 5-го травня 1942 р., в соті роковини народження М. Лисенка, влаштовано в Ярославі концерт, що був заразом конкурсом на найкращий хор.

При УОТ'ах існувала окрема жіноча секція на чолі з п-ні І. Б., якій вдалося втягнути значну частину жіноцтва. Дуже діяльною була референтка дитячих садків п. Л. Р. В літніх місяцях дитячі садки відкривано майже по всіх селах. Під проводом проф. Є. Грицака зорганізовано курс для садівничок.

Одною з дуже важливих ділянок тодішнього життя було шкільництво. Перед війною на Ярославщині не було ні одної української школи. І навіть ті народні школи, що ще за Австрії були українськими, обернено на польські. Також не було в Ярославі ні одної української середньої школи, хоч було декілька польських, попасти до яких українським дітям було нелегко. А що там всіма способами старалися їх спольщити, українці заснували свій невеличкий хлоп'ячий інтернат.

Під час війни відкрито в Ярославі і на передмісті дві великі народні школи, в яких зорганізовано дитячі хори, влаштовувано шкільні свята. В міській народній школі катехит, добрий маляр, вималював театральні декорації і учні влаштовували вистави.

Народне шкільництво перебувало під управою місцевого інспекторату. Окружним німецьким інспектором був Фр. Льоренц, який не знав ні української, ні польської мови, тож школи мали повну свободу навчання. Польські школи мали свого інспектора, українські свого. В літніх місяцях відбувалися ще курси для вчителів.

Хоч німці зайняли Ярослав уже в перших днях вересня 1939 р., гімназію можна було відкрити щойно 1 жовтня 1940 р. В міжчасі зорганізовано українські гімназійні курси, які провадив проф. д-р П. Ісаїв. В тім часі в Кракові відкрито два абітурієнтські курси під проводом проф. Євгена Форостини. Такий курс повторено в 1940 р. у Ярославі. Матуру склали 50 кандидатів.

1-го жовтня 1940 р. розпочалося в гімназії в Ярославі нормальне навчання в усіх 8 клясах. Директором став проф. Євген Форостина, учителів було спершу 15, пізніше 17; крім того було 3 шкільних лікарі.

Гімназія була коедукаційною, гуманістично-реальною з латиною (без грецької мови) і зі збільшеним числом математично - природничих предметів. За ввесь час існування Ярослава це була перша українська гімназія. Вона не залежала від місцевого німецького інспекторату народних шкіл, а зв'язана була безпосередньо з шкільним відділом у Кракові, де одним з референтів був кол. директор гімназії „Рідної Школи" в Тернополі Омелян Бачинський. Візитував школу принагідно інсп. Фур, галицький колоніст, що знав українську мову. Головним референтом був австрійський німець Гасселіх. Програма була така, як в нормальних українських гімназіях.

Спершу після відкриття гімназії були труднощі з приміщенням, приходилося вести навчання на дві зміни, але вже від 1 вересня 1941 р. приміщено школу в будинку кол. польської гімназії. Приміщення було добре, але замале (другий поверх займала торговельна школа) і тому не можна було відповідно поставити робітні.

Гімназія проіснувала повних чотири роки — від 1940 до 1944. Навчання було зв'язане з значними труднощами, бо не було достатньої кількости підручників, бібліотеку прийшлося щойно творити. В першому році була також недостача палива, і зимою навчання припинено на два місяці, а натомість продовжено шкільний рік до 20 липня. Молодь вчилася дуже пильно, її поведінка була взірцева і, не зважаючи на строгу селекцію, було всього лише 5% учнів з недостатніми успіхами.

Воєнна доба, щораз нові події накладали на вчителів обов'язок відповідно підготовляти учнів. На це звертано особливу увагу. Шкільне навчання доповняла праця учнів у літературно - науковому та математично - фізичному гуртках, зорганізовано курінь новаків і юнаків. 20 годин тижневих рисунків дали спромогу звернути увагу молоді і на мистецьку ділянку (один з учнів виставляв свої речі на виставці самоуків, зорганізованій УЦК). Професор співу, добрий диригент, зорганізував шкільний хор, який виступав на концертах і поза школою. Багато часу присвячувано також фізичному вихованню: прийшло зрозуміння, що спорт є необхідною заправою для здоров'я молоді і — як на ті часи — заправою до воєнної служби.

Дальшим доповненням шкільного навчання і виховання були шкільні свята і святочні вечори. Перед початком і в кінці шкільного року відправлялось урочисті Богослужби. Щорічно відзначувано день 1-го листопада, Базар, 22-го січня, в травні — роковини смерти Гол. От. С. Петлюри і полк. Є. Коновальця.

РІКАМИ ТИХИМИ...

Ріками тихими, водами, водами,
Ген по Поліській землі
Гнались під вітром та вслід
за пригодами
Наші в'юнкі кораблі.

Гнались за юними мріями,
мріями
Ген в зачарований світ,
Мавка де кличе
і де над обріями
Чапля знімається в літ.

Ночі під небом, під зорями,
зорями,
Пахнув п'янкий очерет,
Дні повні сонця
і дні грізні бурями,
Простір, що кликав: вперед.

Десь там далеко, за морями,
морями
Ще на нас ждуть кораблі.
Ждуть нас під вітром,
під сонцем, під зорями
На Українській землі.

(У 30-ліття пластової прогулянки „Лісових Чортів" на Полісся)

ЮСТ

Літо 1960 р.

ЩЕ ПРО УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР В АМЕРИЦІ

Прочитавши статтю п. І. Василишина в „Свободі" (ч. 88 — 10 травня б. р.) „Чи діждемося українського театру в Америці?", у мене, як старого театрала, як то кажуть, „забилось серце".

Нема чого дискутувати над значенням театру взагалі, а зокрема, тут, на еміграції. Це потужний, культурно - національний рушій, який може, в багато де-чому прислужитися для збереження нашої літературної мови, для збереження й згуртовання наших молодих сил, для защіплення любови до України.

Приходиться дивуватись, що наше громадянство, на чолі з УКК, не спромоглось поладнати, такої важної і необхідної, в нашому, емігрантському житті, справи. А було це таке близьке і таке можливе.

З Европи прибули два українські театральні ансамблі, високої кляси мистців: В. Блавацького і Й. Гірняка. І що ж? Де ті театральні сили поділися? Хто ними, поважно, заінтересувався, чи заопікувався?

Ніхто не поміг їм стати на ноги... І в результаті — цінності змарновані. І от відзивається в пресі рішучий й практичний голос українця, якому дорогий рідний театр, голос І. Василишина: „Творім Український Театр!" Боже помагай! Творім той театр! Користаймо з часу! Поки ще живуть старі українські, театральні мистці — творім!

Очевидно, театр річ складна, тут мало намітити репертуар (хоч це дуже важлива справа), до репертуару потрібно ще багато дечого. І костюми, й декорація, й парики, й реквізит, бутафорія, електромонтаж і хоч мала оркестра, хоч квінтет, хоч квартет, хоч добрий піяніст. Легше створити хор, чи танковий гурток, ніж початкуючий, аматорський театральний ансамбль, який для кожної п'єси буде потребувати нових видатків.

Стаття п. І. Василишина могла б видатися „голосом вопіющого в пістині", якби не факти, якби не дійсність. Театр при „Самопомочі" вже існує. І не тільки існує, а приготовляється до святкування свого десятилітнього ювілею. Це драматична Студія ім. Лесі Українки при Відд. „Самопоміч" в Мілвокі. Драматична Студія мало реклямувалась в пресі, тому більшість громадянства і мало про неї знає. Виступає вона переважно в Мілвокі, а часом в Шикаго. Рецензійно була згадка про неї в „Свободі", „Українському Житті", „Українських Вістях" та „Америці".

Драматична Студія постала, як драматичний гурток при відділі „Самопоміч" в Мілвокі ще 24 лютого 1952 р., коли ж відділ ліквідувався, Драматична Студія пережила багато прикрих моментів в своєму театральному житті.

Театрик залишився сам, але існував далі, під різними назвами, на власну руку, шукаючи, одночасно, опертя (чартеру) при де-яких українських організаціях. На жаль, не знаходив там того, чого шукав, аж, нарешті, з відродженням відділу „Самопоміч" в Мілвокі, вертається, цим разом, як автономна одиниця, до організації, при якій вперше постала.

У зв'язку з приготовленням Драматичної Студії до десятилітнього ювілею, належало б сказати пару слів й про саму Студію.

Драматична Студія складається в більшості з академічної молоді. Мистецьке керівництво спочиває в руках режисерів Йосипа Сірого та Костя Костинського; адміністративна частина в руках молодих сил. Більшість членів Драматичної Студії мають свої власні авта, тому ансамбль може, зі своїм персональним складом і театральним майном, переїжджати до різних центрів скупчення української еміграції. Бракує лише часу.

На початку свого існування керівництво театру уважало потрібним перевести елементарні театральні курси, що стало помічним в дальшій мистецькій роботі театру.

За час свого існування Драматична Студія, крім дрібних одноактівок, виставила такі п'єси: „Катерина" — інсц. Ф. Дудка, „Сотник" — інсц. Й. Сірого, „Тополя" — інсц. Й. Сірого, фрагменти з „Лісової пісні" та „Бояриня" Л. Українки, „Осінь" — Олеся, „На маневрах", „Чорна троянда" та „Робот" — Й. Сірого, „Тітка з Шикаго" (Тітка Чарлі), „Сотниківка" — Б. Лепкого. Студія брала участь майже у всіх громадських імпрезах та, часто, сама їх влаштовувала.

Між іншим Драматична Студія уникає п'єс „гопаківсько - шароварницького" репертуару та шукає нових театральних форм. Це не означає, що Драматична Студія зрікається побутово - історичного мистецтва, лише до нього підходить з обережністю, вибираючи з нього, так би мовити, перлини, щоб показати молодим силам красу нашого минулого.

Загально Драматична Студія пробує жити по думці режисера Жан Люї Барро. Театр, що нас хилює сьогодні — це театр людського об'єднання. Він учить про людину, через людину і для людини.

Сталося так, що першим головою колишнього Драматичного гуртка був п. Леонід Петренко (потім п. Кость Гарасимів, Кость Костинський) і тепер, коли Драматична Студія наближається до свого ювілею, головою Студії знов є п. Л. Петренко, з тою різницею, що тоді був він юнаком, який полюбив театральне мистецтво, а тепер, це вже жонатий чоловік, з академічною освітою, і головує не тільки в Студії, але й в своїй молодій родині.

З наближенням десятилітнього ювілею, бажаємо всім членам Драматичної Студії багато сили й успіху в їх тяжкій, але гарній, культурно-національній праці на користь нашого громадянства та для популяризації українського театрального мистецтва в Америці.

Й. М.

Осередок Публіцистично-Наукового Інституту в Трентоні

10-го травня 1962 р. в приміщенні Самопомочі відбулися установчі збори осередку Публіцистично - наукового Інституту. Ініціятивна група Інституту працювала над підготовкою тих сходин від кінця листопада 1961 р. Збори почалися доповіддю д-ра М. Шлемкевича про цілі і завдання Інституту, про важливість і необхідність існування Інституту, його структуру, його співпрацю і взаємини з існуючими науковими установами УВАН і НТШ, а також про його фінансовий стан. В доповіді д-р Шлемкевич докладно зупинився на прикладах викривлення правди про Україну і її історію в енциклопедіях, в наукових працях і в пресі.

Як приклад можна подати працю одного Гарвардського університету, який видав історію східньої Европи, де висвітлює український нарід як відсталий, ні-до-чого нездатний, який вміє лише робити — мордувати жидівське населення.

Другим прикладом можуть послужити музичні енциклопедії, де, напр., Лисенка називають часто російським композитором. Ще один приклад — це праця Рози Люксембург під назвою „Ди Рашшіен Революшен енд Ленінізм ор Марксізм"? Книжка вийшла під фірмою поважного американського університету Мишиґен Юніверзіти оф Мішиґен Пресс 1961 р., з похвальним для авторки вступом.

На викривлених даних виховуються політично - громадські діячі, високі урядовці, члени уряду і взагалі вся високоосвічена еліта Америки.

Якщо додати до цього викривлення історії України, що провадились десятками років негативно настановленими до української справи російськими професорами, — то шкода для української визвольної акції — велика.

Необхідна постійна наполеглива, терпелива праця, наставлена на те, щоб виправляти фальшовані відомості, насвітлення, перекрути і часто не зі злої волі неправдиві відомості про Україну. А крім того необхідно працювати над виданням англомовних солідних науково - обоснованих праць з історії України і інших поневолених країн, праць, в яких висвітлювалися б окремішність українського народу і та віковічна боротьба, яку веде він за свою незалежність і державність.

Програму праці Публіцистично - наукового Інституту, що д-р Шлемкевич докладно накреслив перед слухачами, коротко можна поділити на такі етапи:

1. Організувати систематичну працю кореспондентів, щоб стежити за статтями про українську справу в головних журналах і часописах в світі. Інститут вибирає ті інформації про Україну, на які треба позитивно чи негативно реагувати.

2. Збирати інформації про Україну, які появляються в рішальних для опінії світу органах преси.

3. Устійнити список найважливіших джерел (енциклопедій, довідників, збірників) з відомостями про Україну і українську справу, переглянути і виправити дані, що стосуються України.

4. Систематично стежити за солідними творами публіцистів і науковців із історії і культури України і сходу Европи взагалі, на яких виховуються державні і громадські діячі, інформатори урядів, тощо. Для цього треба створити бібліографічну картотеку і мати книгозбірню головних праць в цій галузі.

5. Нав'язати співпрацю з науковцями світу, що працюють над східньо - европейськими проблемами, які помогли б виправляти блуди і фальсифікати з історії і культури України, а також несправедливості, що відносяться до сучасних стремлінь і прямувань українців.

6. Щороку видавати збірник (звіт) Інституту, в якому вміщалися б праці Інституту за рік.

Праця Інституту не є продовженням ані повторенням діяльности УНР, УККА, КУК, бо в круг завдань їх входить політична діяльність, тоді як Публіцистично - науковий Інститут є чисто аполітична Установа, завданням якої є пропаґувати правду про Україну.

Так само для УВАН і НТШ Публіцистично - науковий Інститут не є дуплікатором ані конкурентом, бо основним завданням наукових установ є творча праця, а Інститут буде виконувати критично-полемічні завдання і їх відповідно організовувати, використовуючи надбання тих наукових установ. Співпраця УВАН, НТШ і ПН Інституту повинна бути тісна і продуктивна.

Важливим фактором діяльности Інституту є фонди. Без мінімальних матеріяльних засобів цю необхідну працю, що вимагає терпеливости, настирливости, систематичности і постійности, зрушити неможливо. Думки і слова про боротьбу за українську правду, за духове і державне визволення батьківщини, здобуття доброї опінії вільного світу про Україну, її історію і культуру, її змагання за незалежність і державність без опертя на матеріяльні засоби і без співучасти всього думаючого українського суспільства нічого не варті. То буде мертво народжене дитя без будь-яких позитивних наслідків для справи боротьби за українську правду.

Після доповіді д-ра Шлемкевича виникло багато запитань, виміна думок. Всі присутні на доповіді одноголосно вирішили, що в Трентоні потрібно створити осередок Інституту. Всі присутні вписалися в члени осередку. Тут же вслід вибрали управу і контрольну комісію: голова — інж. Андрій Деревянко, секретар — Дарія Кузик, фін. референт — д-р Зиновій Гіль. Контр. Комісія: д-р Теодозій Крупа і д-р Теодозій Сендзік.

Фінансовий референт д-р З. Гіль відразу приступив до збірки членських внесків і пожертв.

Управа осередку підкреслює важливість і необхідність всіма можливими силами і матеріяльними засобами підтримати Інститут. Від успішної праці Інституту залежить наша національна честь. Не може бути далі так, щоб ворог безкарно плюгавив наш народ, його святі прагнення. Повинна вестись систематична постійна боротьба за правду України. Цієї боротьби не можуть провадити наші брати на батьківщині.

Люди доброї волі в Шикаго, в Ню Йорку, Клівленді, які можуть цю боротьбу вести, вже зголосились. Вони готові продовжувати вже розпочату роботу. Необхідна також наша підтримка. В Трентоні вже існує осередок Інституту. Вже впливають гроші, вже люди активно вступають до праці над проблемами Інституту. А їх багато.

Ставайте членами Інституту! Складайте свої членські внески або одноразові датки! Думайте над питаннями, які ви могли б взяти на себе розробляти науково во ім'я святої правди про Україну. Включайтесь в працю! Помагайте! Це наш головний обов'язок! Це вимога часу! Будьмо всі оборонцями правди про Україну!

Д. К.

ВІСТІ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА В ЗДА

Засідання Управи.

6-го червня ц. р. відбулося пленарне засідання Управи НТШ в ЗДА під головуванням проф. д-ра Романа Смаль-Стоцького. На початку засідання вшановано пам'ять померлих членів Т-ва, а саме проф. д-ра Никифора Гірняка, проф. д-ра Івана Задорожного, д-ра Богдана Карпевича та Михайла Гандзюка.

З організаційних справ стверджено на тому засіданні необхідність скликання сесії Головної Ради НТШ та в цій цілі рішено використати широкі можливості, що їх дає статут Товариства.

90-річчя НТШ.

Поширено склад Крайового Комітету відзначення 90-річчя НТШ, до якого входять: голова проф. д-р Р. Смаль-Стоцький і члени: проф. д-р Осип Андрушків, проф. д-р Микола Зайців, проф. д-р Василь Стецюк, ред. Іван Кедрин, проф. д-р Кость Кисілевський, ред. Богдан Кравців, проф. д-р Василь Лев, проф. д-р Василь Ленцик, проф. д-р Григор Лужницький, проф. д-р Матвій Стахів. Комітет відбув 21 червня ц. р. засідання для переведення підготови відзначення 90-річчя Н. Т. Ш., що припадає на 1963 рік.

28 червня ц. р. переведено в цій справі нараду, в якій взяли участь від Управи НТШ в ЗДА проф. д-р О. Андрушків, проф. д-р В. Стецюк і ред. І. Кедрин та від Об'єднання Організацій м. Ню Йорку, Філії УКК, його голова І. Базарко, імпрезовий референт проф. Мих. Лисогір та імпрезовий референт мистець В. Ласовський. Рішено уладити в суботу 9-го березня 1963 року в залях Українського Інституту Америки в Ню Йорку перед пол. наукову конференцію Математично-природничо - лікарської Секції, а по полудні дати доповіді для ширшого громадянства з ділянки Шевченкознавства та про значення науки для визвольної справи України. Вечером того самого дня відбудеться в великій залі Українського Народного Дому Зустріч з громадянством із бенкетом. Наступного дня відбудеться в залі Фешен Інституту концерт - академія.

Представники Комітету Об'єднаних організацій м. Ню Йорку заявили готовість до повної співпраці з НТШ у відсвяткуванні 90-річчя найстаршої української наукової установи. Для зв'язку з К-том та координації праці визначено від Управи НТШ ред. І. Кедрина.

Видавничі справи.

В кінцевій стадії видання є такі нові публікації НТШ: Англомовний Львівський Збірник, що його в цілості зложено, після остаточної контролі та коректи, появиться в короткому часі. „Просідінгс" Математично - Природописно - Лікарської Секції, том п'ятий, на пошану проф. д-ра І. Раковського. Збірник обіймає 12 наукових праць. Збірник Осередку НТШ Шикаго, — на пошану знищених Совєтами українських науковців. Пейперс мґр. Ярослави Ж. Ковалюк п. н. „Шевченко й панславістична думка".

В підготовчій стадії є такі нові видання НТШ: Збірник Конґресу Науки появиться у двох томах: Шевченкознавчі праці і праці з інших ділянок науки. Головним редактором є проф. д-р Василь Стецюк. До Редакційної Колегії входять: ред. І. Кедрин, ред. Б. Кравців і д-р Л. Луців.

Збірник на пошану Митрополита Кир Йосифа Сліпого — видасться в порозумінні з Українським Християнським Рухом в Европі. До Збірника входять доповіді, виголошені на Урочистій Науковій Конференції в Ню Йорку та всі інші матеріяли про життя та наукову працю Митрополита.

Пейперс д-ра Ю. Фединського і д-ра І. Зєлика.

Фінансові справи.

Скарбник інж. Р. Кобринський склав вичерпний звіт з фінансового стану Т-ва та поодиноких фондів НТШ, а саме: фонду Медалі Шевченка, фонду Львівського Збірника, Збірника Конґресу Науки, фонду видання „Просідінгсу" М. П. Л. Секції НТШ, фонду видання Ювілейного Збірника М. П. Л. Секції, фонду дому НТШ, фонду видання Збірника на пошану Митр. Сліпого, фонду стипендій ім. М. Матчака. Прийнято до відома вислідй великодної збірки на цілі НТШ, стан видатків на вдержання дому, видавництва і інше.

Крім інших поважних датків на цілі НТШ, наше Товариство одержало запис сл. п. Миколи Угорчака. Другий запис на цілі НТШ є в стадії кінцевого полагодження.

Обговорено справи поширення бібліотеки НТШ.

Нові звичайні члени.

Прийнято таких нових членів: д-ра Василя Гуцуляка, Ворренсбурґ, дипл. інж. архітекта Івана Жуковського, Ню Йорк, мґр-а Романа Ільяницького, Ню Йорк, проф. Сергія Литвиненка, Ню Йорк, проф. д-ра Зиновія Лева Мельника, Вест Лафаєтт, і члена прихильника д-ра Евгена Мартинюка, Акрон.

В Мистецькій Комісії Комітету Пам'ятника Шевченкові беруть участь такі представники НТШ: інж. архітект І. Жуковський, д-р Марія Кобринська і проф. Антін Малюца.

Наукова діяльність наших членів.

Заступник голови НТШ в ЗДА, проф. д-р Осип Андрушків візьме участь у Міжнародному Конґресі Математиків у Стокгольмі, що відбудеться в днях 14—22 серпня 1962 р. Проф. Андрушків бере участь в Секції Альгебри цього ж Конґресу та виголосить на ньому доповідь на тему "A Characterization of Rings Orderable in a Non-Archimedean Way".

При нагоді побуту в Европі, проф. Андрушків відвідає наукові центри у Франції, Німеччині й Італії та виголосить там наукові доповіді.

Проф. д-р Теодор Мацьків виїздить у літніх місяцях на студії до Оксфорду та Німеччини.

Проф. Євген Онацький, Буенос Айрес, закінчив вже опрацювання матеріялів до Української Малої Енциклопедії, яка обійматиме 16 книжок. Десята книжка вийде друком в серпні 1962 р., решта буде появлятися два рази в рік, по дві книжки річно, отже цілість вийде приблизно у 1965 році. Причиною цього є брак українських лайнотипістів в друкарні, де ця Енциклопедія друкується, так, що тільки один друкар обслуговує це видання.

Громада Джерзі Ситі на фонд пам'ятника Тараса Шевченка

Збірка до пушок біля церкви 11 березня 1962 в дні святочної Академії в 101 річницю смерти Т. Шевченка дала дол. 90. На похороннім прийнятті (поминках) по бл. пам. О. Зимая 28 квітня 1962 р. присутні зложили дол. 43. Збірку перевели: С. Островський, Гр. Вура та П. Вох. Традиційне Великодне Свячене 6 травня 1962 р. дало чистий прибуток дол. 170.

У неділю 6 травня заходом місцевого Комітету Будови Пам'ятника Т. Шевченкові під головуванням п. В. Бачинської (голови СУА) відбулося традиційне свячене в малій залі Українського Народного Дому. Свячення довершив о. З. Бачинський з грек.-кат. церкви св. Петра і Павла, а закінчив молитвою о. М. Могучий з української православної церкви св. Володимира. Свято відкрив голова відділу УККА та голова місцевого комітету будови пам'ятника Т. Шевченкові у Вашингтоні п. В. Білик. Святом проводив як тостмайстер касир Відділу УККА п. С. Максимяк.

З мистецької програми слід відмітити виступ гумориста п. М. Понеділка, який своїми 3-ма гуморесками розвеселив присутніх. Слід також замітити, що наш відомий гуморист М. Понеділок половину своєї винагороди залишив на будову пам'ятника Т. Шевченкові. Пластова дівоча молодь, юначки й новачки під проводом своїх сестричок гніздової Л. Підгородецької і М. Нинки випровадили ряд „Гаївок", за що присутні винагородили їх численними оплесками. Свячене мало подвійне значення: зберігати наші гарні традиції; придбати гроші на таку важну і актуальну ціль як будова пам'ятника Т. Шевченкові. Успіх доказує, що хоч при малій скількості осіб до праці, але зате при енергійній праці голови, в цім випадку п. В. Бачинської, можна багато зробити для загального добра.

В. Білик

Республіканці з оптимізмом дивляться на цьогорічні вибори

Вашингтон. — Республіканські конґресові провідники після перемоги над урядовою фармерською програмою набрали більше довір'я до себе самих і прийшли до переконання, що президент Кеннеді, — це не є „другий Ф. Д. Рузвелт", який в подібному випадку, як поразка більшістю кількох голосів фармерського законопроєкту, вже найближчого дня заявився б був у Конґресі з новим фармерським законопроєктом і старався б, щоб Конґрес таки ухвалив те, що пропонує уряд для фармерів. Але Кеннеді цього не зробив, бо він „не Рузвелт". Республіканці твердять, що Кеннеді обіцяв „рушити з основ" ЗДА, але цього не сталося, і республіканці тепер ведуть гостру критику демократичної програми, як це започаткував колишній президент Айзенгавер. Республіканці сподіваються збільшити свій стан посідання в Палаті Репрезентантів, де вони мають тепер 174-ох конґресменів, а демократи 263-ох. Республіканці не вірять, щоб їм вдалося здобути контролю в Палаті, бо до цього їм треба б здобути аж 45 місць. Але навіть менші здобутки республіканців дали б їм більше сили до ведення опозиції і до твердження, що виборці покидають демократів і переходять на бік республіканців.

ДІЛИМОСЯ СУМНОЮ ВІСТКОЮ,
ЯКА, ПО СТІЛЬКИ РОКАХ, НАСПІЛА ДО НАС, ЩО
НАШ НАЙДОРОЖЧИЙ
СИН І БРАТ

сл. п. ЮРІЙ РОСТИСЛАВ
ГОЛУБ

б. поручник 1 УД
згинув на Рідних Землях в бою з ворогом у 1947 році,
проживши 23 весни.

Горем прибиті:

АНДРІЙ і МАРІЯ — батьки
ЛІДІЯ ФЛЮНТ з Родиною — сестра
та Рідня

Бизнесмени підтримують Президентові торговельні і податкові законопроєкти

Вашингтон. — Дослідний Інститут Америки перевів опитування по всій Америці і ствердив, що бизнесмени підтримують податкові і торговельні програми президента Кеннеді, хоч загально твердиться, що Президент є проти бизнесменів. Інститут перевів опитування більше як 30,000 бизнесменів в справі законопроєкту про повновласті для Президента зменшувати торговельні тарифи. 57 відсотків всіх опитуваних висловилися за те, щоб Конґрес ухвалив цей законопроєкт. 25.7 відсотка опитуваних висловилися проти урядового проєкту, а 17.3 відсотка не дали жадної відповіді. Другий пункт опитування був про урядовий проєкт зменшити податки тим власникам фабрик, які робитимуть інвестиції для модернізації машин. 65.1 відсотка підтримали урядовий проєкт, 26.9 відсотка опитуваних були „проти", а 8 відсотків не дали відповіді. Та все ж таки аж 51.8 відсотка відповіли, що уряд Кеннеді є „дуже проти бизнесменів", 36.5 відсотка, що „помірковано проти бизнесменів", а решта була невтральна або не дала відповіді.

СВІТОВА ДЕРЖАВА

(Продовження зі стор. 2-ої)

сіб, ясно і переконливо змалював зловісну тінь, яка падає на Совєтський Союз від поневолених народів.

Є доказаним фактом, що найважливішою причиною занепаду римської світової держави, візантійської імперії та царської Росії був несправедливий суспільний лад, який накладав на селянство непосильні тягарі. По знищенні селянства завжди приходив розвал держав. Московські комуністи, вбачаючи в кожному селянинові свого ворога, довели нищення селянства до останніх меж. Переважно потом і кров'ю селянства вони розбудували свою промислову і військову силу, повернувши селян у безправних, збідованих державних кріпаків. Це очевидно не ворожить московському центрові ні доброго розвитку, ні внутрішньої сили вже в найближчому часі.

Порівнявши сильні і слабі сторони обох суперників, можемо твердити, що в сучасний момент ні Москва, ні Вашингтон, не всилі накинути світові своєї універсальної держави, але дуже великий і рисковний промах зробив би той, хто повірив би, що такий стан триватиме довго. Навпаки, імовірнішою є противна теза, що обставини будуть мінятися скоро, а з ними буде захитуватися рівновага сил між Сходом і Заходом — на користь одної або другої сторони. Тому всі можливості є реальні. Ні одної, чи то відрадної чи трагічної, не можна виключити, приймаючи до уваги факт, що суспільних реакцій соток мільйонів людських істот ніяк не можна наперед передбачити й обчислити.

Не забігаючи в далеку майбутність, а вертаючись до дійсности, ЗДА і вільний світ мають тільки один засіб держати далеко від себе атомову війну і московський мир. Ним є значна військова і господарська перевага над СССР. Її потрібно якнайскорше створити і дбайливо, за всяку ціну, зберігати аж до часу, поки не зміниться політична ситуація в світі, яка подиктує інші шляхи та іншу дію.

Останній і вирішальний бій відбудеться в царині духа. Як, що західній світ зуміє викресати в собі універсальну ідею волі проти універсально запляннованої неволі і залишиться цій ідеї вірний — немає найменшого сумніву, що перемога буде по його стороні.

Спільне Богослуження в Перт Амбой, Н. Дж.

В неділю П'ятдесятниці 17 червня у вечірніх годинах у місцевій грецькій православній церкві св. Димитрія відслужено спільну Вечірню при участі священиків із парафій визнаних Православних Церков у повітах Мидделсекс й Ошен. Богослужбу очолював найстарший віком і 30-літнім душпастирюванням у Картереті о. митр. прот. Іван Гундяк у сослуженні о. Димитрія Константелоса, місцевого пароха, і оо. Спиридона Куртоса з Есбері Парк, А. Паппаса з Ню Бронсвік, о. прот. Степана Седора і о. М. Рачковського з Перт Амбой, о. Петра Мелеха, сотрудника в Картереті й о. А. Запотоцького, який виголосив проповідь. Співали хори грецької й закарпатської парафій в Перт Амбой і дитячий хор української картеретської парафії. Єктенії, читання Євангелії й спів псальмів були англійською, грецькою, українською і старо - слов'янською мовами.

Ці відправи відбуваються тепер щорічно в зв'язку зі стремліннями Постійної Конференції Канонічних Православних Єпископів в Америці довести до повної співпраці православних парохій різних юриздикцій і національностей, при чому головну увагу звертається на релігійне виховання молодого покоління з ціллю збереження її в православній вірі.

Після Богослужби в залі грецької церкви вібулось прийняття для всіх учасників, на якому, крім кави й тортів та соди, не було жадних „гарячих" напитків, яких у греків з засади не подають з нагоди церковних урочистостей. Прийняття скромне, але поважне й миле обміном думок і поглядів і зближенням різних національних груп. Пожертви під час Богослужби йдуть на кошти видавництва релігійної літератури для молоді й дорослих, а зокрема на короткі розвідки релігійного змісту, що їх священики дають хворим у лічницях і в домах.

Н. Н.

Рідношкільне свято по-крайовому

В неділю 27 травня пікнікова площа парафії св. Петра й Павла на Пармі була свідком „крайового" Рідношкільного Свята Молоді в Клівленді, що його влаштувала Школа Українознавства при співучасті молодечих організацій СУМА, Пласту, оркестри згаданої вже СУМА, та близько півтори тисячі глядачів.

Імпреза, що Школі Українознавства принесла близько дол. 1,300 чистого прибутку, дала організаторам не менший моральний успіх. То була велика маніфестація любови, пошани і прив'язання широких народних мас до Рідної Школи.

„Старокрайовий" посмак дали імпрезі масові руханкові вправи з хоруговками, до музики „Гей, там на горі Січ іде" та „Гей, нум, братця, до зброї". Дві сотні уніформованої шкільної дітвори різних річників, на тлі сумівської духової оркестри (СУМА ім. Б. Хмельницького), під орудою О. Крука, а далі танці сумівської групи, під проводом Райци, та гаївки клівлендських пластунок, чим не крайовий образ з давноминулих 30-их років?

Цей клівлендський приклад виносимо на денне світло тому, що справа масових вправ на різних святах наших громад по цей бік океану дотепер розбивала собі лоба на питанні: хто ті вправи мав би виконувати? Рідношкільне Свято Молоді в Клівленді дало позитивну відповідь на це питання: рідношкільна молодь може виконувати ці вправи. Це варто мати на увазі організаторам грядучих Шевченківських Святкувань у Вашингтоні 1964, чи наших тіловиховних ігрищ.

Ми далекі від того, щоб організацію імпрези називати досконалою. Вули недомагання і технічної і психологічної натури. Організаторам майбутніх таких імпрез треба знати, що на Пармі існує вже окремий Осередок СУМА, а цей осередок має свою окрему танцювальну групу, під проводом балетмайстра Л. Дмитревича. Шкода, що в святі не брала участи братня Школа Українознавства православних парафій і Дитячий Садок, що його веде жвавий 33-ий Відділ Союзу Українок Америки. Мікрофон на святі є на те, щоб ним передусім заповідати, де, коли й що з програми відбувається. Музика з грамофонних платівок до танців після такої імпрези справляє несерйозне враження (я не знаю, чи заповіджена оркестра не приїхала, чи її навіть не замовлювано).

Та, з усіми такими недомаганнями, які родилися з надміру запопадливости перевантажених працею організаторів, гріхом було б не висказати високого признання цим же організаторам імпрези за великий труд, та всім тим, що жертвою часу, труду, чи гроша причинилися до великого успіху. Сюди належать з офіційного Комітету Свята Учительський Збір О. Дубова — голова, Я. Піхурська — містоголова, А. Єзерська — секретар та І. Скоплякова, що дбала за пропаґанду.

З Управи Т-ва Рідна Школа слід згадати мґра Дарку Ломницьку, І. Бачинського та І. Стригун. За десятьох, як звичайно, гарував досвідчений рідношкільний діяч Д. Басалик. Напрацювалися і, майже всі, батьки, що зібрали понад 400 фантів, та подбали за буфет. Квитки на лотерію ревно продавав наймолодший фронт Рідної Школи — учні. Вправи, підготовлювані вчителями, вивів А. Яцишин.

Окрема подяка належиться Осередкові СУМА — голові Т. Цішкевичеві за участь танцювальної групи й духової оркестри, та Пластові, голова мґр Кришталович, — за гаївки пластунок. Учителька А. Єзерська має право до окремого кредиту за оформлення й виведення її третьоклясовиками гарних „рідношкільних коломийок". Вдячність українським церквам за підтримання імпрези, обидвом радіовим висильням (ООЧСУ) й д-ра І. Гурка), та о. монс. Д. Ґреськові за знижену до половини ціну винайму площі. Та й чи можна подякувати особисто всім тим, що перед імпрезою, під час і після неї напрацювалися? Хай їм усім заплатить Бог. А Богу хвала за прекрасну погоду — благословення імпрези. В закінчення слово до тих, що нарікали, мовляв, шкода часу на виготовлення вправ. Якби ви знали скільки ваші діти на тій підготові скористали?! Ми щасливі, що ваші діти це відчувають.

О. Н.

Вісті з Каліфорнії

Криза в Лос Анджелесі перемагається

Мова про кризу в організації української молоді в Лос Анджелесі. На своїх передостанніх загальних зборах, що відбулися в кінці березня ц. року, члени управи давали звіти, а присутні дискутували про минулу і майбутню працю організації. З дискусій і звітів видно було, що й сама молодь не задоволена існуючим станом, при якому відбуваються лише спонтанні художні виступи юнаків і юначок, але бракує постійної і послідовної громадської діяльности організації. Були навіть голоси скептицизму і песимізму аж до можливости розв'язання організації. Але вже 20-го травня при обранні нової управи організації був помітний перелом в сторону пожвавлення праці молоді на всіх відтинках і, судячи по молодих хлопцях і дівчатах, як також по відомих раніше активістах молодечної діяльности, які тепер увійшли в склад нової управи, можна твердити, що криза перемагається і незабаром матимемо нагоду інформувати пресу про реальні й конкретні успіхи.

До Управи ввійшли: Олег Левицький — голова; Соня Березовська — заст. голови; Любомир Словський — секретар; Людмила Діденко — скарбник; Євген Гац — орг. референт; Ніна Скробко — спорт. реф.

Контр. Комісія: Василь Кавецький, Славко Словський, Юрій Нескромний.

Йдучи назустріч молоді, голова Українського Культурного Осередку п. мґр Веселий заявив при одній публічній конференції, що від тепер Управа УКО віддаватиме залю Народного Дому для вжитку молодечій організації для потреб різних імпрез без зобов'язання збоку молоді ґарантувати певну суму грошей за „рент", а навіть в разі чистих прибутків буде ділити по половині з організацію молоді.

Іван Овечко

ТУСМ у Філядельфії підтримує акцію УККА

Управа Товариства Української Студіюючої Молоді ім. М. Міхновського звернулася до середньошкільників при місцевому осередку із закликом, щоб підтримати продовження акції УККА про створення в Конґресі ЗДА спеціяльного Комітету Поневолених Націй.

Прихильне полагодження резолюції про Комітет Поневолених Націй матиме велике значення.

Тому студентки середніх шкіл при осередку — Марійка Гайдучок, Нюся Драбик, Оля Козоріз та Ірка Мазепа, не зважаючи на кінцеві іспити, котрі вони мали минулого тижня, зібрали поміж студентами 800 підписів.

Осередок підтримав заклик УККА в березні збіркою 1,500 підписів і поважною кількістю поодиноких листів, а тепер 800, що дає разом понад 2,300 листів, які були вислані. Але в же20 травня при обран Це є доказом, що управа виконала своє завдання в підтримці цієї важливої справи.

З. К.

В Нюйоркськім радіо виступить скрипаль Ігор Швець

15-літній Ігор Швець, мешканець Філядельфії, учень відомого мисця проф. Яра Меґасюка виступить в Нюйоркськім радіо в дні першого липня.

В 1960 р. вибрано Ігоря на соліста до Філядельфійської Оркестри діючої під довголітнім проводом Е. Орманді і його заступника Віл. Сміта.

Цього року вибрано і назначено його до триразових виступів у рямцях музичного конкурсу для молодих талантів у Нюйоркському Радіо Сити Стейшен.

В неділю 1-го липня, о год. 5.30 по полудні відограє він при супроводі фортепіяну третю частину Вівальді концерту А-моль.

Він вповні заслуговує на те, щоб виграти музичні трикратні змагання та дістатися до фіналу змагань молодих скрипалів з цілої Америки. Тому є нашим обов'язком причинитися до доброго вислїду його змагань. Кількість писем, телеграм і телефонів до Радіо Сити Стейшен дуже придадуться йому до одержання бажаної кваліфікації, бо умовою конкурсу є слідити за реакцією публіки на гру у формі, як ми подали вище.

Подаємо докладну адресу, куди б треба висилати письма наших земляків:

Channel 10, WCAO TV (CBS)
Box 191, Radio City Station
New York, N.Y.

Д-р М. Рибак

Короткі вістки

● **Шірлі МекЛейн**, одна з провідних нині американських фільмових зірок, мала погану пригоду в Ленінграді. В її готелевій кімнаті вкрали їй валізку з її речами, летунськими квитками та особистими довідками, а адміністрація готелю позбавила її кімнати „за кару", що вона не від'їхала тоді, коли мала їхати за купленим квитком. Ленінградський водій таксівки пояснив їй, що в СССР ніхто не зрозуміє, як можна задля приємного товариства відмовлятись від потягу, на який куплено квиток.

● **4 альпіністи в Непалі**, три американці й один швайцарець, які зникли були на час близько місяця і про них появилась вістка, що вони згинули серед сніговії, даремне старяючись здобути високий на 25.910 стіп шпиль гори Ґіячунґ Канґ — віднайшлись. Вони мали ще тільки 1.000 стіп, щоб осягнути мету, але до краю виснажені та голодні — рішили вернутись. Всіх їх перевезено до шпиталю.

В Брукліні знайшли ізраїльського хлопця, за яким поліція шукала три роки

Бруклин, Н. Й. — Агенти жидівської секретної аґенції 30-го червня ц. р. віднайшли тут 10-річного жидівського хлопця, за яким ізраїльська поліція шукала в себе від 1959-го року. Цей хлопець називається Йосеф, або здрібніло Йоселе, він народився в СССР і в 1957-му році прибув із батьками до Ізраїлю, де його батьки не могли ним опікуватись і передали на тимчасове виховання своїм батькам по матері. Дід Наман Шпаркес виховував свого внука в ортодоксійному дусі і віддав його до релігійної школи, щедеру, де він навчався мовою їддіш. В 1959-му році батьки Йоселя хотіли відобрати свою дитину, але дід не хотів її віддати, бо боявся, що вони виховуватимуть хлопця в модерному дусі. Справа була голосна, нею займався жидівський парлямент, але хлопця поліція не знайшла, і ніхто не знав, де Йоселе перебуває. Але тепер агенти знайшли його в Брукліні, в районі Вілліямсбурґ, де живуть ортодоксійні жиди. Ним опікується гурт людей, між якими є і сестра милосердя. Він перебуває в готелі в Ню Йорку. Мати хлопця п-і Шумахер має прилетіти до Ню Йорку і зідентифікувати свого сина, який прибув до ЗДА під іншим прізвищем. Йосифа скривали один рік в Ізраїлі, в 1960-му році його перевезли до Лондону, а згодом до ЗДА.

З початком липня відбудеться в Женеві конференція про Ляос

Лондон. — Британський уряд дістав ноту від Совєтського Союзу в справі приспішеного скликання міжнародної конференції про Ляос задля підписання договору, що ґарантуватиме вільний, незалежний і невтральний Ляос. Ца конференція зійшлась була в травні мин. року і до кінця мин. року виготовила проєкт договору, що його проте не можна було підписати з уваги на відсутність авторитетного коаліційного уряду Ляосу. Тепер, коли такий уряд з прем'єром Суванною Фумою прийшов до влади, справа стала актуальною. „Спонзорами" тієї Женевської конференції були Британія і Совєтський Союз, а її членами, крім них, ще й ЗДА, Франція, Індія, комуністичний Китай, Північний і Південний В'єтнам, Сіям, Камбоджа, Канада, Польща, Бірма і Ляос. Совєти пропонують тепер, щоб та Женевська конференція відбулась з участю міністрів закордонних справ названих держав. Державний сеукретар Раск заявив уже, що він приїде на початок і кінець тієї конференції, яка почнеться в першому тижні липня. Західні коментатори здогадуються, що за совєтською суґестією щодо скликання знову Женевської конференції про Ляос на міністерському рівені криється бажання дістати нагоду для зустрічі Андрея Громика з державним секретарем Діном Раском в справі Берліну. На Хрущова буцім-то натискають його камрати в Кремлю, щоб він приспішив вирішення справи Берліну.

Висилають і позбавляють батьківських прав

Після недавнього харківського процесу (див. „Свобода" з 26 червня), на якому 7 осіб засуджено на 3-5 років за приналежність до релігійної секти, в Почаєві (тепер — *Тернопільської області*) закінчився аналогічний судовий процес над керівником і членами секти „п'ятидесятників" Т. Тимчаком, М. Гусаком, К. Грузецьким, В. Штогрином, А. Лотоцьким і П. Кузиком. „Попереднім слідством встановлено, — подає „Радянська Україна", — що обвинувачені протягом ряду років вели пропаґанду, спрямовану на відрив радянських громадян від участи в громадському житті, і забороняли своїм дітям вступати в піонери та відвідувати кіно". Тимчака, Кузика, Лотоцького засуджено на 5 років кожного до примусової праці в „поправно - трудовій колонії суворого режиму", як називають тепер совєтські судді сталінські концтабори, а решту підсудних — на 3 роки кожного. Вироком суду Кузика і Грузецького „позбавлено батьківських прав".

Президент вестиме широку виборчу кампанію цієї осени

Вашингтон. — Президент Кеннеді заявив на пресовій конференції, що цьогорічні вибори до Конґресу будуть дуже важні, бо вони зможуть збільшити число демократів в Палаті Репрезентантів та створити таку більшість, яка підтримувала б демократичний уряд. Тепер південні демократи об'єднуються деколи з республіканцями та блькують важливі урядові законопроєкти. З Білого Дому повідомляють, що Президент рішився вести широку виборчу кампанію, щоб якнайбільше вибрати таких конґресменів, які підтримували б його програму. Президент буде також підтримувати демократичних кандидатів на губернаторів і сенаторів. Він промовлятиме в таких важливих стейтах: Ню Йорк, Пенсилвенія, Огайо, Іллиной, Мишиґен, Каліфорнія і Мізурі. Головною темою промов Президента буде „Республіканська обструкція в Конґресі". Президент не буде вести виборчої кампанії за вибір свого брата Едварда, який кандидує на сенатора в стейті Массачусетс. Президент заявив, що він змагає до того, щоб вповні здійснити свою програму так званого Нового Фронту. Він натискає на демократів, щоб підтримували урядові законопроєкти.

23 сенатори запропонували компромісовий плян медичної допомоги

Вашингтон. — 23 сенатори, 5 республіканців і 18 демократів, предложили компромісовий плян медичної опіки над старшими особами. Цього тижня Сенат починає працю над урядовим проєктом в цій справі, і сенатські провідники передбачають, що цей компромісовий проєкт буде прийнятий, але існує сумнів, чи Палата на нього погодиться. На цей компромісовий плян погоджується Американська Федерація Праці-Конґрес Індустрійних Організацій, які вислали вже депеші до цих 23-ох сенаторів, висловлюючи їм своє признання. Проєкт цих 23-ох сенаторів плянує дати медичну опіку всім старшим особам, а не лише тим, які є членами соціял. забезпечення. Урядовий проєкт пропонує медичну опіку тільки членам соціяльного забезпечення.

ТАРЗАН, ч. 4865. Нова небезпека.

Встановлено приязне відношення з тубільцями, і Тарзана та Віллійма ввели до вигідної кватири.

— Вранці їдемо далі — впевнено сказав Тарзан. — Не буде багато труду, щоб врятувати вашу дружину...

Але в дійсності мали бути труднощі... Во ось небезпечна постать чигала в засідці!